

วิเคราะห์ โครงสร้าง เศรษฐกิจ สังคมและ การลงทุน ในช่วง แผนฯ 5 และ แผนฯ 6 ของภาคใต้

ท่าเรือปัตตานี

1. ปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมของภาคใต้

1.1 ปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคใต้มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทรัพยากรที่สำคัญได้แก่ แร่สัตว์น้ำ และก๊าซธรรมชาติ มีที่ดินสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้ผลดี เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ โกโก้

14 รุสมิแล

ต่อพงศ์ วัจนะสวัสดิ์

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาภาคใต้
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มะพร้าว และผลไม้ แต่ภาคใต้มีการพัฒนาช้า เนื่องจาก

(1) เศรษฐกิจภาคใต้เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ แล้ว ถือว่าผลิตสินค้าที่มีคุณค่าต่าง ๆ ได้มาก เช่น ยาง ดีบุก ประมง ก๊าซธรรมชาติ แต่ส่วนเกินของการใช้ทรัพยากร ได้ไหลออกนอกภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ทำประ-

โยชนาให้กับคนภาคใต้อย่างที่ควรจะเป็น การไหลออกไปมีด้วยกัน 2 ทางคือ ทางที่หนึ่งคือทางภาครัฐบาล ไหลออกไปในรูปของภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ว่าโครงการต่าง ๆ ที่ลงไปภาคใต้ในรอบ 20 ปี หรือในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-4 ที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ แล้วมีน้อยมาก เนื่องจากรัฐบาลในสมัยก่อน ๆ ต้องการเฉลี่ยสุขไปให้ภาคอื่น ๆ มากกว่า เพราะเห็นว่า ภาคใต้อาจมีความสมบูรณ์อยู่แล้ว ทางที่สอง คือทางเอกชน ไหลออกไปในรูปของเงินทุน โดยนำเงินไปลงทุนในที่อื่น ๆ นอกภาคใต้ เพราะพื้นที่ในภาคใต้ส่วนใหญ่ยังไม่ปลอดภัย

(2) ทรัพยากรภาคใต้ แม้

ว่าจะมีความสมบูรณ์ แต่ผลผลิตหลัก ๆ ที่คิดเป็นมูลค่าเพิ่มที่สำคัญ ๆ มีเพียงไม่กี่อย่าง เช่น ยางพารา แร่ดีบุก และประมง โดยเฉพาะแร่และประมง มีการใช้เกินขอบเขต ประกอบกับภาคใต้มีฐานการผลิตค่อนข้างแคบ จึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการผลิตอย่างหนึ่งไปสู่อีกอย่างหนึ่งตามความต้องการของตลาดได้ในเวลาที่เหมาะสม และเศรษฐกิจของภาคใต้อาจผูกพันกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าประเทศตัวเอง เช่น กิจการท่องเที่ยวในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ได้ เพราะมีนักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย ยางพาราซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนภาคใต้ และผลิตได้เป็นอันดับ 3 ของโลก ซึ่งผลิตในภาคใต้ถึงร้อยละ 90 ต้องอาศัยราคายางในตลาดสิงคโปร์และมาเลเซีย เป็นเกณฑ์ในการคำนวณ การขนส่งยางพาราเป็นจำนวนมาก ต้องส่งผ่านปาดัง-เบขาร์ไปลงเรือที่ท่าเรือปีนัง หรือย้อนขึ้นไปลงเรือที่ท่าเรือกรุงเทพฯ เพราะภาคใต้ไม่มีท่าเรือน้ำลึก และระบบการขนถ่ายด้าน Container ลิงต่าง ๆ เหล่านี้

ทะเลสาบสงขลา

ทำให้เศรษฐกิจในภาคใต้เสียเปรียบเพื่อนบ้านในด้านต้นทุนการผลิตและการตลาด

1.2 ปัญหาโครงสร้างทางด้านสังคมจิตวิทยาและความมั่นคง ภาคใต้เป็นพื้นที่ปฏิบัติการก่อการร้ายของขบวนการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อาศัยขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการยุยงให้ราษฎรกระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา กล่าวโดยสภาพทั่วไปแล้ว ภาคใต้ยังมีโจรสลัดชุกชุม เจ้าหน้าที่ของรัฐพัวพันกับผู้มีอิทธิพลและผลประโยชน์ด้านป่าไม้ ที่ดิน และแร่ กล่าวโดยสรุปคือ พื้นฐานจริงๆ ของภาคใต้คือ พื้นฐานของความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พื้นฐานเหล่านี้

ถ้าได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาลง ความเจริญในภาคใต้จะ ตามมาเอง

2. แนวการพัฒนาภาคใต้ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และ 8

ลักษณะการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างภาคและระหว่างพื้นที่มีมากขึ้น อันมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจและการผลิตของภาคต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังพึ่งการเกษตรอยู่มาก กิจกรรมอุตสาหกรรมและบริการยังไม่กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาคมากนัก และลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรยังเป็น “ชุมชนแบบชนบท” อยู่ ดังนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และต่อเนื่องไปถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดแนวทางที่จะกระจายความเจริญและกิจกรรมเศรษฐกิจไปสู่ส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคใต้ซึ่งได้รับการพัฒนา

น้อยในอดีต จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มากขึ้น ดังนั้น กลยุทธ์หลักของการพัฒนาภาคใต้ จำเป็นต้องมีแผนรับและแผนรุกควบคู่กันไป

2.1 แผนรับ เป็นแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่สร้างสมกันมาในอดีตอย่างมาก แผนรับหรือแผนป้องกันแก้ไขในภาคใต้ ที่นอกเหนือจากแผนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยแล้ว ประกอบด้วยแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญคือ

(1) แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน โดยรัฐจะเป็นผู้จัดสรรทรัพยากรให้แก่ประชาชนในพื้นที่ยากจน ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเพียงพอที่จะสามารถช่วยตนเองได้ ภายในแผนพัฒนาฯ 5 จะดำเนินการ จำนวน 32 อำเภอและกิ่งอำเภอใน 5 จังหวัดคือ ปัตตานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สตูล และสงขลา ส่วนในแผนพัฒนาฯ 8 จะไม่มีพื้นที่ยากจนแต่จะอยู่ในแผนพัฒนาชนบททั่วไป

(2) โครงการอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของโครงการจัดหมู่บ้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมการปกครองและการป้องกันตนเอง โดยในระยะที่ 2 เริ่มตั้งแต่ปี 2525-2529 จัดตั้งในภาคใต้ 13 จังหวัด (ยกเว้นจังหวัดภูเก็ต) จำนวน 1,120 หมู่บ้าน ดำเนินการปีละประมาณ 230 หมู่บ้าน ส่วนในแผนพัฒนาฯ 8 นั้น ยังมีความจำเป็นอยู่ แต่จะเป็นในรูปแบบอื่น จะต้องพิจารณาในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

(3) โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร อันเนื่องมาจากฝนแล้งและ

เน้นให้จัดทำโครงการที่ใช้แรงงานราษฎร โดยกำหนดให้จัดทำโครงการประเภท แหล่งน้ำเป็นส่วนใหญ่ โครงการประเภท สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์อื่น ๆ รองลงไป เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ประชาชนในชนบทให้มีความก้าวหน้าขึ้น โครงการสร้างงานในชนบทนั้น อาจจะ ต้องลดบทบาทลงในแผนพัฒนาฯ ๕ เพราะการพัฒนาชนบทตามแนวใหม่ ซึ่งมุ่งแก้ปัญหาให้ตรงจุดนั้นจะต้อง ดำเนินการได้ผลมากขึ้นในอนาคต

(4) โครงการพัฒนาแหล่ง น้ำขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหา แหล่งน้ำในอันที่จะสนองความต้องการ ขั้นพื้นฐานของประชาชนในชนบท โดย กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนในชนบท ร้อยละ 95 มีน้ำอุปโภคบริโภคได้อย่าง เพียงพอ ภายในปี 2529 ในส่วนของการ จัดหาน้ำเพื่อเสริมการทำเกษตร เพื่อดำรงชีพนั้นได้กำหนดเป้าหมายให้ มีน้ำไว้ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์ การปลูก พืชผักสวนครัวในฤดูแล้ง การประมง ในหมู่บ้าน และเสริมการทำนาหรือ เพาะปลูกอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี

(5) โครงการอันเนื่องมา จากพระราชดำริ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ ประสงค์ในอันที่จะสนองพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ ได้มีพระราชดำริในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง ส่งผลประโยชน์แก่ประชาชนในส่วน ต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะชาว ชนบทที่อยู่ในถิ่นห่างไกลทุรกันดารและ ยากจน โดยมีคณะกรรมการพิเศษเพื่อ ประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระ ราชดำริ (กปร.) เป็นองค์กรระดับชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินงาน สอนโครงการอันเนื่องมาจากพระราช ดำริ ปัจจุบันโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว 16 รัฐสมิแล

ในภาคใต้ (2517 ถึงมิถุนายน 2525) เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง 1 โครงการ โครงการชลประทานขนาดเล็ก 28 โครงการ โครงการคมนาคม 3 โครงการ โครงการสาธารณสุขโลก 1 โครงการ โครงการส่งเสริมอาชีพ 7 โครงการ และโครงการอื่น ๆ อีก 2 โครงการที่อยู่ในระหว่างการดำเนินงานของภาคใต้ เป็นโครงการชลประทาน 14 โครงการ โครงการคมนาคม 21 โครงการ ปศุสัตว์ 8 โครงการ การป่าไม้ 7 โครงการ การเกษตร 16 โครงการ การประมง 4 โครงการ การจักสาน 3 โครงการ การทอผ้า 5 โครงการ การสหกรณ์ 7 โครงการ และโครงการอื่น ๆ อีก 5 โครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระ- ราชดำริ จะเป็นโครงการที่ริเริ่มเท่านั้น และโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการ แล้วนั้นในปีงบประมาณต่อไป จะอยู่ในความรับผิดชอบปกติของกระทรวง ทบวงกรมที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๖) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำ ปากพนัง ในแผนฯ ๕ จะพัฒนาพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนัง ประกอบด้วยอำเภอ ชะอวด หัวไทร เขียวใหญ่ ปากพนัง และบางส่วนของอำเภอร่อนพิบูลย์ และ อำเภอเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1.๘ ล้านไร่ โดยเน้น การพัฒนาระบบชลประทาน ให้สามารถ กักเก็บน้ำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และจัดการขุดคลองส่งน้ำเข้าไปในไร่นา เมื่อเกิดการขาดแคลน ส่งเสริมอาชีพ ปศุสัตว์ การประมง เป็นอาชีพรอง ตลอดจน วิชาการศึกษาแผนใหม่เข้ามาเผยแพร่ เพื่อเป็นการยกฐานะรายได้ของ ชาวนา แก้ปัญหาการว่างงานและขจัด ปัญหาทางการเมืองด้วย

(7) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำ

ไกล เป็นโครงการร่วมมือด้านการ เกษตรระหว่างรัฐบาลไทย-มาเลเซีย ในการพัฒนาลุ่มน้ำไกล ในจังหวัด นราธิวาส ซึ่งเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศ (เป็นเส้นกั้นเขตแดนไทย-มาเลเซีย) โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อศึกษารายละเอียด และจัดทำรายงานความเหมาะสมในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- เพื่อกำหนดให้มีแผน งานทางด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ อันจะ เป็นประโยชน์ในการบรรเทาอุทกภัย โดยการจัดสร้างอ่างเก็บน้ำในแม่น้ำไกล และลำน้ำสาขา เพื่อนำน้ำที่กักเก็บไว้มา ใช้ประโยชน์ทางการเพาะปลูกและ ด้านพลังงาน

- เพื่อกำหนดให้มีแผน การพัฒนาอื่น ๆ ในเขตลุ่มน้ำไกล เช่น การพัฒนาด้านการเกษตร การประมง การปศุสัตว์

- เพื่อกำหนดวิธีการ ปรับปรุงบริเวณปากแม่น้ำไกล ซึ่ง ในปัจจุบันเรือประมงผ่านเข้าออกไม่ สะดวก

- เพื่อกำหนดให้มีแผน พัฒนาทางด้านสังคม รวมทั้งพัฒนา อุตสาหกรรมภายในครัวเรือนที่ใช้วัสดุภายในท้องถิ่น

สำหรับรายงานการศึกษา จะ เสร็จในเดือนมีนาคม 2528 และหาก รายงานการศึกษามีความเหมาะสมจะ ลงทุนก่อสร้างในแผนฯ ๖

(8) แผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมร่วมไทย-มาเลเซีย ได้มีการ ตกกลงในหลักการที่จะให้มีการปฏิบัติ การปราบโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา (จคม.) ตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ตามแนวชายแดนด้วย โครงการร่วมที่

ปากน้ำ นครศรีธรรมราช

สำคัญกำลังดำเนินการอยู่ เช่น การก่อสร้างกระโจมไฟที่ปากแม่น้ำโกลก จังหวัดนราธิวาส โครงการทำเทียบเรือและเรือข้ามฟาก (เฟอร์รี่) โครงการก่อสร้างรั้วชายแดนที่ป่าดงเบขาร์ เพื่อจัดการลักลอบขนสินค้าหนีภาษีและยาเสพติด โครงการอ่างเก็บน้ำจังหวัดสตูล เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำใช้สำหรับสตูล และส่งไปขายให้กับมาเลเซียที่รัฐเปอร์ลิส และโครงการแก้ปัญหาบุคคลสองสัญชาติ เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะดำเนินการต่อเนื่องในแผนฯ 6

(๖) แผนงานและโครงการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล มีปัญหาหลักรวม 3 ประการคือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา และปัญหาความมั่นคง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จึงได้จัดทำแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

สังคมและการเมือง ซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันในแต่ละแผนงาน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 9 แผนงาน 41 โครงการ โดยจะเริ่มในครึ่งหลังของแผนฯ 5 และต่อเนื่องไปในแผนฯ 6 ดังต่อไปนี้

- แผนงานเร่งรัดการให้บริการขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ประกอบด้วย 5 โครงการ)

- แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการตลาด (ประกอบด้วย 8 โครงการ)

- แผนงานปรับปรุงระบบขนส่งและส่งเสริมการท่องเที่ยว (ประกอบด้วย 3 โครงการ)

- แผนงานส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย (ประกอบด้วย 8 โครงการ)

- แผนงานพัฒนาและส่งเสริมเยาวชน (ประกอบด้วย 2 โครงการ)

- แผนงานพัฒนาบุคคล (ประกอบด้วย 3 โครงการ)

- แผนงานปรับปรุงและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ (ประกอบด้วย 7 โครงการ)

- แผนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง (ประกอบด้วย 2 โครงการ)

- แผนงานรักษาความมั่นคงเฉพาะกลุ่มชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลาม (ประกอบด้วย 3 โครงการ)

2.2 แผนรุก เป็นขบวนการร่วมกันของคนในภาคใต้ ซึ่งสามารถรุกได้หลายทาง เพราะภาคใต้มีทรัพยากรซึ่งแม้ว่าจะใช้สูญเปล่าไปมาก แต่ก็ยังมีเหลืออยู่ไม่น้อย และไม่เคยถูกนำมาใช้ก็มีอยู่อีกมาก โครงการต่างๆ ที่ประกอบเป็นแผนรุกที่สำคัญ ได้แก่

(1) โครงการพัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ โครงการการพัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเมืองหลักในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ซึ่งกำหนดไว้ในภาคต่าง ๆ รวม 5 เมือง สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเมืองหลักก็เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างกรุงเทพฯ และภูมิภาคให้น้อยลง เพื่อกระจายการพัฒนาเมืองให้เป็นระบบและมีความสมดุลยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมของเมืองหลักให้เป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค อันจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการอพยพของประชาชนจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อให้บรรลุดัชนีประสิทธิผลตามโครงการเมืองหลักดังกล่าว จึงได้กำหนดโครงการที่จะดำเนินการในเขตเทศบาลเมืองสงขลา-หาดใหญ่ไว้คือ ในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ประกอบ

แผนรับหรือแผนป้องกันแก้ปัญหาในภาคใต้ เป็นแผนที่ดีและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในภาคใต้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน มีหลายโครงการไม่สามารถใช้ได้ตลอดไป จึงเป็นในรูปแบบระยะสั้นที่ทำเฉพาะกิจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีแผนระยะกลางและระยะยาวคือแผนรุก เพื่อให้อยู่ในวงจรของการพัฒนาตลอดไป

ด้วย โครงการพัฒนาระบบระบายน้ำหลัก และการป้องกันน้ำท่วม การปรับปรุงทั้งบริเวณ การปรับปรุงชุมชนแออัด การกำจัดขยะมูลฝอย ทำเทียบเรือ ประมง ในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ประกอบด้วย โครงการพัฒนาระบบระบายน้ำหลัก และการป้องกันน้ำท่วม การปรับปรุงทั้งบริเวณ และถนนลอดทางรถไฟ โครงการพัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นโครงการที่มีลักษณะของการลงทุนเพื่อพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายรวมกันทั้งสิ้น 911.6 ล้านบาท โดยแยกเป็นเงินกู้จากธนาคารโลก 636.6 ล้านบาท และเป็นเงินบาทสมทบอีก 275 ล้านบาท ในปัจจุบันนี้การปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ อยู่ในระยะที่ 3 คือ ขั้นตอนการออกแบบรายละเอียดทางวิศวกรรม การดำเนินงานดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ปลายปี 2528 โดยผู้เชี่ยวชาญจากบริษัทที่ปรึกษาได้เดินทางมาสำรวจข้อมูลทั่ว ๆ ไป เพื่อเตรียมการในการออกแบบรายละเอียดแล้ว

(2) โครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลาและภูเก็ต โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก

สงขลาและภูเก็ตที่บริเวณเขาแดงด้านนอกจังหวัดสงขลาและบริเวณอ่าวขามจังหวัดภูเก็ต สำหรับให้เรือขนาด 9,000-20,000 เดทเวทตัน เข้าจอดเทียบขนส่งสินค้าได้สะดวกตลอดเวลา โครงการนี้ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการไว้ 5 ปี (2523-2527) ได้รับความช่วยเหลือเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย การดำเนินงานตามโครงการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกปี 2523-2524 ศึกษาสำรวจออกแบบและทำแผนแม่บทพัฒนาท่าเรือ ระยะที่สองปี 2525-2527 เป็นการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทั้ง 2 แห่ง (ในปัจจุบัน ระยะที่สองเลื่อนเป็นปี 2527-2530) และค่าใช้จ่ายของโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทั้ง 2 แห่ง (ระยะแรก) ที่ได้รับอนุมัติจาก กรม. มีจำนวนทั้งสิ้น 2,306.9 ล้านบาท หรือประมาณ 100.3 ล้านเหรียญ ส.ร.อ. แยกเป็นค่าใช้จ่ายของท่าเรือสงขลา 1,681.3 ล้านบาท และท่าเรือภูเก็ต 618.7 ล้านบาท นอกจากนี้ยังไม่รวมค่าที่ปรึกษาบริการท่าเรืออีก 6.9 ล้านบาท และค่าสำรวจออกแบบ ค่าทำแผนแม่บทพัฒนาท่าเรือและอื่น ๆ อีกประมาณ 84 ล้านบาท

ส่วนความก้าวหน้าของโครงการมีดังนี้

- การเจรจาและต่อรองราคาเก็บบริษัทวิศวกรที่ปรึกษา เพื่อควบคุมงานก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลาและภูเก็ต ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

- กรมเจ้าท่าได้ดำเนินการคัดเลือกบริษัทผู้รับเหมาที่มีคุณสมบัติเหมาะสม (Prequalification) เพื่อเข้าประกวดราคา รวม 30 บริษัทเสร็จแล้ว ได้ดำเนินการประกวดราคาไปเมื่อเดือนเมษายน 2527 และจะลงมือก่อสร้างได้ประมาณเดือนตุลาคม 2527 ดังนั้น ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ตกำหนดจะเสร็จประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2530 และท่าเรือน้ำลึกสงขลา กำหนดจะเสร็จประมาณเดือนสิงหาคม 2530

สำหรับผลประโยชน์ตอบแทนแก่ท้องถิ่นนั้น ท่าเรือน้ำลึกสงขลาและภูเก็ต นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกส่งสินค้าออก จะทำให้สินค้าออกมีต้นทุนต่ำลง และจะเปิดช่องทางให้มีอุตสาหกรรมส่งออกเกิดขึ้นแล้ว ท่าเรือทั้งสองแห่งนี้จะกลายเป็นศูนย์กลางการค้าในอนาคต ช่วยให้เกิดกิจการท่องเที่ยวเจริญรุดหน้าและจะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานหรือลดแรงงานที่มุ่งเข้าสู่กรุงเทพฯ ด้วย และโดยเฉพาะท่าเรือสงขลาจะเป็นแรงผลักดันให้บริษัท Union Oil และบริษัท Texas ซึ่งได้พบก๊าชธรรมชาติในอ่าวไทยเป็นจำนวนมาก ขยายฐานปฏิบัติการจากท่าเรือสิงคโปร์มาใช้ท่าเรือสงขลาแทนด้วย และท่าเรือภูเก็ตจะเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่จะรองรับแผนพัฒนาภาคใต้ตอนบน (สุราษฎร์ธานี-ภูเก็ต) ซึ่งจะดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(4) โครงการนิคมอุตสาหกรรม (สงขลา-หาดใหญ่ และปาดัง)

โครงการนิคมอุตสาหกรรม

จังหวัดสงขลา เพื่อให้การกระจาย การพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้ผลอย่าง จริงจัง โดยมีเป้าหมายที่จะลดความ แตกต่างของความเจริญหรือความเหลื่อม ล้าทางเศรษฐกิจระหว่างส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่อยู่ใน ขณะนี้ จึงได้มีการกำหนดให้มีการดำเนิน การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ขึ้น ในจังหวัดสงขลา เพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือ เร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันยังมีความสำคัญในระดับต่ำ โดยจะพยายามให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของภาคใต้ คือ เน้นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบที่ ผลิตได้ในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมอบ หมายให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งจะใช้งบประมาณตามโครงการจัดตั้ง นิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (สงขลา-หาดใหญ่) ทั้งสิ้น 156.9 ล้านบาท เป็นเงินกู้ จากต่างประเทศ 78.45 ล้านบาท และ เงินกู้ภายในประเทศ 78.45 ล้านบาท ส่วนที่เหลืออีก 0.39 ล้านบาท จะเป็น เงินรายได้ของโครงการฯ เอง เงินลงทุน ดังกล่าวจะใช้เป็นค่าจัดซื้อที่ดินขนาด 800 ไร่ จำนวน 44.043 ล้านบาท และ ค่าใช้จ่ายสำหรับพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อีก 112.466 ล้านบาท

สำหรับความก้าวหน้าของ โครงการ ซึ่งเดิมคณะกรรมการการ นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาเห็นชอบที่จะดำเนินการ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (สงขลา-หาดใหญ่) ที่ตำบลควนหิน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ใกล้ทางหลวง หมายเลข 407 (ถนนกาญจนาภิเษก) โดย แยกเข้าถนน รพช.สาย 3 ลึกเข้าไป

ประมาณ 700 เมตร ซึ่งจากการสำรวจ สภาพเบื้องต้นปรากฏว่า สภาพบริเวณ ดังกล่าวเป็นพื้นที่ดอนราบ มีความลาดเอียงเล็กน้อย มีลักษณะหลังเต่า มีการระบายน้ำได้ดี บริเวณภายในมีสภาพเป็น สวนยางพันธุ์เก่าสลัดด้วยที่ว่างและสวน มะพร้าว สภาพการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะ ปลูกให้ผลประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ บริเวณภายใน ซึ่งว่างเว้นน้ำท่วมไม่ถึง ไม่ปรากฏว่ามีบ้านพักอาศัยเป็นพื้นที่ต่อเนื่องประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร นับว่า มีสภาพดีมากที่จะได้รับการจัดตั้งเป็น นิคมอุตสาหกรรม แต่เนื่องจากเมื่อความ เรืองนี้ล่วงรู้ถึงเจ้าของที่ดินและประชาชน โดยทั่วไป ราคาของที่ดินได้เชยิบสูงขึ้น จากเดิมเป็นอย่างมากจนกระทั่งการนิคม อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ไม่สามารถ ผู้ราคาของที่ดินได้ หรือหากจะเข้าดำเนินการแล้ว จะต้องผลัดการะดังกล่าวให้กับ ผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก ซึ่งเหลือวิถีที่จะ รับผิดชอบในภาวะของการแข่งขันรุนแรงนี้ ปัจจุบันการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กำลังดำเนินการจัดหาที่ดิน แห่งใหม่ โดยมีคณะกรรมการจัดซื้อที่ ดินของการนิคมฯ ขึ้น เป็นผู้ดำเนินการ จัดการซื้อที่ดินในขนาดดังกล่าว เมื่อได้ ที่ดินแน่นอนแล้ว คาดว่าการก่อสร้าง นิคมฯ จะสามารถดำเนินการได้ในปลาย ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และต่อเนื่อง ไปจนถึงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

โครงการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรม ระดับจังหวัดปัตตานี มีโครงการที่ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนอง นโยบายของรัฐบาลในการกระจายอุตสาหกรรมสู่ส่วนภูมิภาค เร่งรัดพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของ 3 จังหวัดชาย แดนภาคใต้ รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้าง การผลิตและขยายฐานการผลิตขึ้น เป็น

การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของพื้นที่ซึ่งมี ฐานแคบขึ้นอยู่กับการผลิตด้านการเกษตร เพียงไม่กี่ชนิด ไปสู่การพัฒนาผลผลิต ด้านอุตสาหกรรมให้มากขึ้น โครงการนี้ ได้กำหนดพื้นที่บริเวณหมู่ 8 ตำบลนาแก อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยมีเนื้อที่ ประมาณ 1,400 ไร่ เพื่อรับการพัฒนา เป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัด เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีความเหมาะสม หลายประการที่จะเป็นศูนย์กลางการ พัฒนาอุตสาหกรรมของ 3 จังหวัดชาย แดนภาคใต้ ทั้งจะเป็นโครงการที่เชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาเมือง หลักสงขลา-หาดใหญ่ และนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ได้อย่างดี รวมทั้ง จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาด้านความมั่นคง อีกทางหนึ่งด้วย

(5) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามเกาะยอ (ติณสุลานนท์) โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการทำเรื่อน้ำลึกสงขลาซึ่งจะอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่งและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคให้ดีขึ้น โดยจะนำการก่อสร้างสะพาน รวม 2 สะพาน ความยาว 2.8 กม. ระหว่างทางแยกทางหลวงหมายเลข 407-เกาะยอ-บรรจบทางหลวงหมายเลข 4083 ใช้งบประมาณทั้งสิ้นจำนวน 402.5 ล้านบาท หรือประมาณ 17.5 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา โดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) จะให้กู้เงินจำนวน 229 ล้านบาทหรือประมาณ 9.956 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา เงินงบประมาณสมทบจำนวน 173.5 ล้านบาท

ส่วนความก้าวหน้าของโครงการนั้น กรมทางหลวงได้เปิดของประกวดราคาแล้วปรากฏว่า บริษัทเบลล์

ของได้หวั่นเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดคือ 166 ล้านบาท และนายซี.เว.ซู รองประธานกรรมการของบริษัทยืนยันว่าสามารถสร้างสะพานในราคาดังกล่าวได้จากกล่าวได้ว่า ถ้าคิดราคาต่อหน่วยแล้วจะเป็นสะพานที่มีราคาถูกที่สุดในประเทศไทย และยาวที่สุดในประเทศไทยด้วย คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จภายในปี 2529 ซึ่งผลประโยชน์ของโครงการนี้จะเป็นตัวเชื่อมโครงข่ายการคมนาคมในภาคใต้ให้สะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะจะเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ นิคมฯ อุตสาหกรรมภาคใต้จังหวัดสงขลากับท่าเรือน้ำลึกสงขลา ที่จะสร้างเสร็จในช่วงระยะต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

(6) โครงการพัฒนาท่าอากาศยานระหว่างประเทศหาดใหญ่และโครงการพัฒนาพื้นฐานด้านอื่น ๆ

ท่าอากาศยานระหว่างประเทศหาดใหญ่ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการต่อเติมอาคารที่พักผู้โดยสารระหว่างประเทศ ให้สามารถรับผู้โดยสารในชั่วโมงกับตั้งเข้า-ออก รวมกันได้ 800 คน รวมทั้งขยายลานจอดและปรับปรุงผิวทางวิ่ง ทางขับ ให้เครื่องบินโบอิงขนาด 747 ขึ้นลงได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนั้น จะทำการขยายท่าอากาศยานภูเก็ต ซึ่งเป็นท่าอากาศยานระหว่างประเทศให้สามารถรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งทำการปรับปรุงท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานีให้สมบูรณ์ขึ้น และก่อสร้างท่าอากาศยานนครศรีฯ กระบี่ และเบตง และนราธิวาสเป็นท่าอากาศยานภายในประเทศแห่งใหม่เพิ่มขึ้นในแผนฯ 6

การขนส่งและสื่อสาร จะเน้นการก่อสร้างทางหลวงจังหวัด

และชนบทให้เชื่อมโยง การลำเลียงสินค้า การเกษตรออกสู่ตลาดมากขึ้น รวมทั้งเส้นทางที่สนับสนุนความมั่นคงด้วย ส่วนในด้านการสื่อสารก็จะมีโครงการขยายโทรศัพท์ภูมิภาคและบริการเทเลคเพิ่มขึ้น โดยจะมีการก่อสร้างโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งและสื่อสารหลายโครงการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ภายใต้แผนพัฒนาภาคใต้ตอนบน (จ.สุราษฎร์ธานี-ภูเก็ต)

การพัฒนาไฟฟ้า จะเสริมกำลังผลิตและระบบพลังไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยการเร่งรัดการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำเขี้ยวหาลาน ขนาดกำลังผลิตหน่วยละ 80 เมกกะวัตต์ จำนวน 3 เครื่อง ให้เสร็จภายในปี 2530 และสำรวจจุดเจาะถ่านลิกไนท์ที่กระบี่ ให้สามารถผลิตพลังไฟฟ้ามากขึ้นด้วย รวมทั้งก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อยหาดใหญ่ สตูล ยะลา-ปัตตานี เพื่อเสริมความมั่นคงในการส่งพลังไฟฟ้าในภาคใต้ตอนล่างให้มั่นคงยิ่งขึ้น สำหรับการพัฒนาไฟฟ้าชนบทนั้น จะทำการก่อสร้างและขยายเขตจำหน่ายไฟฟ้ายังทุกหมู่บ้านในภาคใต้ให้มีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหมู่บ้านภายในปี 2530 ในช่วงแผนฯ 6 จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ขนาด 200-300 เมกกะวัตต์ โดยใช้ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยเป็นเชื้อเพลิง

(7) โครงการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาภาคใต้ตอนบน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจาก Japan International Cooperation Agency (JICA) ของรัฐบาลญี่ปุ่นดำเนินการศึกษา "โครงการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาภาคใต้ตอนบน" โดยมีการลงนามใน

ข้อตกลงร่วมกันในข้อกำหนดของการศึกษา เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2525 โดยมีระยะเวลาของการศึกษาของโครงการ 2 ปี JICA ได้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการศึกษาแล้วตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2526 และสิ้นสุดโครงการประมาณเดือนมีนาคม 2528 โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- เพื่อการจัดเตรียมแผนแม่บท (Master Plan) การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ตอนบนจนถึงปี 2543 โดยมีพื้นที่ทำการศึกษาครอบคลุมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ พังงา และอำเภอใกล้เคียงจังหวัดตรัง

- เพื่อชี้แนะแผนงานและโครงการที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพัฒนา ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องและประสานกับแผนงานหลักที่มีอยู่เดิม

- เพื่อให้มีการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้เบื้องต้น (Per-Feasibility Studies) ของโครงการที่มีลำดับความสำคัญสูง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

หลักการและเหตุผลที่ได้กำหนดให้มีโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาภาคใต้ตอนบนนั้น มีดังนี้

ความสำคัญของภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนบนเป็นประตูแห่งเดียวของประเทศที่เปิดออกสู่ประเทศที่อยู่ทางตะวันตกของไทย โดยเฉพาะภูเก็ตมีบทบาทที่เด่นชัดในกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสู่ต่างประเทศ และการรวมตัวสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจของประเทศ และภาคใต้ตอนบนเป็นทำเลที่เหมาะสมแก่การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลริมอ่าวไทย เพื่อเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงเทพฯและ

ภาคใต้ รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติ
มากมายนับตั้งแต่แหล่งน้ำที่ดินและวัตถุ-
ดิบ และแหล่งพลังงาน เช่น ก๊าซธรรม-
ชาติในอ่าวไทย เพื่อการอุตสาหกรรม
ต่าง ๆ

ศักยภาพในการพัฒนาภาคใต้
ตอนบน พิจารณาได้ 3 ประการคือ

- การพัฒนาเพื่อมุ่ง
เศรษฐกิจสู่ระดับนานาชาติ เนื่องจาก
ภูเก็ตเป็นประตูของประเทศทางด้าน
ตะวันตกและการที่จะมีการลัดเชื่อมโยง
ภูเก็ตกับสุราษฎร์ธานีเป็นหลักอยู่แล้ว

- การพัฒนามุ่งแนวทาง
พัฒนาอุตสาหกรรมทางพื้นที่ชายฝั่ง
ทะเลโดยเฉพาะสุราษฎร์ธานี ซึ่งตั้งอยู่
ระหว่างกรุงเทพฯกับภาคใต้ เช่น เป็นประตู
สู่ภาคใต้ทั้งหมด ภาคใต้ตอนบนจึงมีู่ทาง
ผลิตสินค้า เพื่อป้อนตลาดภาคใต้ทั้งภาค
ใต้ในอนาคต

- ภาคใต้ตอนบนมีทรัพยากร
แหล่งน้ำ ที่ดิน ผลิตผลทางการ
เกษตร สินแร่และพลังงานต่าง ๆ มหา-
ศาล อันจะเป็นวัตถุดิบในการพัฒนา
สาขาต่าง ๆ ได้

- ภาคใต้ตอนบนจะมี
ส่วนในการช่วยในการกระจายความ
เจริญจากกรุงเทพฯ โดยการพัฒนาเมือง
ควบคู่กับการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะ
สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต จะมีส่วนช่วยดึงดูด
ประชากรและการลงทุนให้หนีออกจาก
กรุงเทพฯ เมื่อภาคใต้ตอนบนมีการ
พัฒนาผสมผสานอย่างใกล้ชิดกับการ
พัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ
แนวความคิดและกลยุทธ์หลัก
ในการพัฒนา

- แนวความคิดแผน
หลักการพัฒนาภาคใต้ตอนบนจนถึง

สิ้นปี 2543 มีแนวความคิดว่า ควรจัด
วางระบบการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้
ตอนบนซึ่งจัดการพัฒนาเชื่อมโยงแนว
แกนตะวันออก-ตะวันตก (East-West
Link) เป็นหลักโดยมีองค์ประกอบเกี่ยว
เนื่อง 2 ประการคือ การพัฒนาชุมชน
เมืองศูนย์กลาง (Centres) และการ
พัฒนาพื้นที่ในเขตอิทธิพล (Hinter-
lands)

กลยุทธ์หลักในการพัฒนา

- พัฒนาเมืองภูเก็ตให้
เป็นเมืองหลัก ทำหน้าที่เป็นประตูสู่
ประเทศทางทิศตะวันตก และเป็นศูนย์
กลางการพัฒนาด้านฝั่งทะเลอันดามัน
จึงต้องเร่งพัฒนาด้านการก้า การผลิต
การท่องเที่ยว และเพิ่มบทบาท การเกี่ยว
ข้องกับต่างประเทศให้มากขึ้น เช่น
การผลิตเพื่อส่งออกอาศัยประ โยชน์
จากท่าเรือน้ำลึก

- เชื่อมโยงภูเก็ตและ
สุราษฎร์ธานี ในระยะสั้น ต้องเร่งมี
ระบบขนส่งเพื่อเร่งความเจริญทั้งเมือง
และอุตสาหกรรม ในระยะยาว พัฒนา
สมรรถนะในการขนส่งสินค้าระหว่าง
ประเทศ และลดระยะเวลาเดินทาง
ระหว่างเดินทางสองเมืองนี้ลง

- พัฒนาสุราษฎร์ธานี
ให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม ศูนย์กระจาย
สินค้า เมืองศูนย์กลางเพื่อรองรับการ
พัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งอ่าวไทย และ
เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล
ภาคตะวันออก ในระยะยาวสุราษฎร์ธานี
ควรเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแห่งใหม่

- การใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรที่มีอยู่มากมายในเขตพื้นที่
อิทธิพลของภูเก็ตและสุราษฎร์ธานี ให้
เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การพัฒนา
การเกษตรของที่ราบลุ่มตอนกลาง การ
พัฒนาแหล่งพลังงานและการท่องเที่ยว

การอนุรักษ์พันธุ์ป่าไม้ เพื่อสนับสนุน
การเชื่อมโยงเมืองหลักทั้งสองเข้าด้วย
กัน

โดยสรุปการพัฒนาภาคใต้ตอน
บน จะเป็นการพัฒนาแบบผสมผสาน
ระหว่างการเกษตรและอุตสาหกรรม
ในขั้นนี้กำลังศึกษาความเป็นไปได้
ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และหาความ
เหมาะสมของการลงทุนในโครงการ
ต่าง ๆ ที่เหมาะสมโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ
จากประเทศญี่ปุ่น (JICA) เพื่อนำ
เข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ 6 ผลสรุป
ขณะนี้ เป็นผลจากการศึกษาขั้นกลาง
(Interim Report) เท่านั้น ซึ่งต่อไปอาจ
มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมให้โครงการ
ต่าง ๆ ที่เสนอมีความเป็นไปได้สูงขึ้น

(8) โครงการศึกษาเพื่อวาง
แผนพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ความสำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำ

ทะเลสาบสงขลา แนวนโยบายการหลัก
ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ประการ
หนึ่งคือ การเน้นที่จะกระจายความเจริญ
จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่
ภูมิภาค และจะเพิ่มประสิทธิภาพการใช้
และการบริหารทรัพยากรด้านแหล่งน้ำ
ป่าไม้ และแหล่งประมง ในบริเวณลุ่มน้ำ
ที่สำคัญ ๆ ของประเทศ มิให้เสื่อม
โทรมลงไปอีกจากสภาพปัจจุบัน เพื่อที่
จะให้มีการแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติได้
อย่างจริงจังตามแนวนโยบายดังกล่าว
ไว้ข้างต้นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ-
การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสัง
แวดลอมแห่งชาติ จึงได้ร่วมกันจัดให้มี
การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา ภายใต้เงื่อนไขสำคัญ
3 ประการคือ

ก. พื้นที่ของทะเลสาบสง-
ขลาบางส่วนเป็นทะเลน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด

มุมหนึ่งที่หาดใหญ่

ของประเทศ และเป็นแหล่งน้ำจืดที่สำคัญที่สุดของภาคใต้ และบางส่วนของทะเลสาบเป็น “ระบบนิเวศน์แบบผสม” จึงนับเป็นชุมพรทรัพยากรด้านการประมง ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของภาคใต้ ในปัจจุบันสภาวการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณน้ำจืดไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลามีปริมาณลดลง ส่งผลให้น้ำเค็มหนุนเนื่องรุกคืบเข้าสู่บริเวณที่เค็มเป็นแหล่งน้ำจืดมากขึ้น โดยลำดับ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อวางแผนฟื้นฟูลุ่มน้ำและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมควบคู่กันไปอย่างรีบด่วน

ข. พื้นที่บริเวณเมืองสงขลา-หาดใหญ่ ได้ถูกกำหนดให้เป็น “เมืองหลัก” โดยมีโครงการพัฒนาที่สำคัญ ๆ อาทิเช่น โครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่สงขลา โครงการก่อสร้าง

สะพานข้ามเกาะยอ โครงการพัฒนาบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปการที่จำเป็นต้องการพัฒนาสงขลา-หาดใหญ่ ให้เป็นเมืองหลักและโครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้บริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์กลางของความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการ ตลอดจนการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคใต้ และจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพสิ่งแวดล้อมและลักษณะกายภาพตามในบริเวณลุ่มน้ำตอนล่าง และตอนกลางของทะเลสาบ ซึ่งจะนำความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรงมาสู่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามากยิ่งขึ้น หากมิได้ทำการศึกษาและวางแผนพัฒนาบริเวณดังกล่าวอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกันเสียแต่บัดนี้

ค. บริเวณจังหวัดสงขลาจะเป็นฐานส่งกำลังบำรุงและฐานพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากก๊าซธรรมชาติ

ในบริเวณอ่าวไทยตอนล่างในอนาคต รองจากสัดหีบ ทั้งนี้เพราะโครงการขุดเจาะและพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยตอนล่างจำเป็นต้องใช้ฐานและท่าเรือสงขลาเป็นฐานส่งกำลังบำรุงที่สำคัญยิ่งในอนาคต โดยจะลดการพึ่งบริการจากสิงคโปร์และมาเลเซีย นอกจากนี้ โครงการผลิต LPG ที่จะมีขึ้นในอนาคตก็จะอยู่ที่สงขลา จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อรับการขยายตัวที่คาดว่าจะมีอย่างมากในอนาคต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อกำหนดกรอบการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในลักษณะที่ดำรงความสมดุลของระบบนิเวศน์วิทยาในลุ่มน้ำไว้ได้ โดยเฉพาะในบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนบนและตอนล่าง พร้อมทั้งกำหนดกลวิธีบริหารสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด

- เพื่อพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญของโครงการพัฒนาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตลอดจนการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้เบื้องต้น (Pre-feasibility Studies) ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ สำหรับในบริเวณลุ่มน้ำตอนล่างจะให้ความสำคัญในฐานะศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภาคใต้

- เพื่อจัดเตรียมข้อกำหนดของโครงการ (Terms of reference) สำหรับโครงการที่มีอยู่ในลำดับความสำคัญสูง และได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล เพื่อจัดทำรายละเอียดการศึกษาและความเหมาะสม (Feasibility Studies) และจะดำเนินโครงการที่เห็นว่าเหมาะสมในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะ

ได้รับจากโครงการ

ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งสิ้น 8,000 ตารางกิโลเมตร จะมีการใช้ทรัพยากรในลุ่มน้ำให้ได้ประโยชน์สูง โดยจะคงสภาพความสมดุลของกลุ่มน้ำไว้เพื่อประโยชน์ ดังนี้

- ให้มีปริมาณน้ำจัดเพียงพอ โดยเฉพาะในทะเลน้อยและทะเลหลวง โดยควบคุมการรุกของน้ำเค็ม เพื่อให้โครงการชลประทานห้วยป่า อำเภอรอบโต๊ะ จังหวัดสงขลา ซึ่งก่อสร้างไว้ด้วยเงินหลายร้อยล้านบาท สามารถดำเนินโครงการช่วยเหลือชาวนาชาวกจนในบริเวณโครงการได้เต็มเป้าหมาย

- ควบคุมพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารเพื่อรักษาปริมาณน้ำจัดสู่ตัวทะเลสาบและป้องกันการพังทลายของผิวดิน

- รักษาระบบนิเวศน์ของทะเลสาบสงขลา เพื่อคงความเป็นแหล่งของสัตว์น้ำมีค่า เช่น ปลากระพง กุ้งก้ามกราม ตลอดจนน้ำประปาต่าง ๆ ด้วย

- ให้แผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถรับความเจริญในฐานะเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ ท่าเรือของภาคใต้ แหล่งอุตสาหกรรมภาคใต้ และฐานส่งกำลังบำรุงโครงการก้าชธรรมชาติ

- ให้สถานที่ตั้งกิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในลักษณะที่จะไม่ก่อปัญหาต่อสภาวะแวดล้อมจนถึงขีดอันตราย

สถานการณ์ของโครงการในปัจจุบัน

ปัจจุบันการดำเนินงานตามโครงการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ในขั้นตอนของการเซ็นสัญญาว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ซึ่งจะใช้เวลาในการศึกษาเป็น 2 ระยะคือ

ระยะแรก (Phase I) จะใช้เวลาทั้งสิ้น 12 เดือน เป็นระยะเวลาของการจัดทำแผนงานรวมพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ระยะที่ 2 (Phase II) จะใช้เวลาทั้งสิ้น 18 เดือน โดยจะจัดทำ Detailed Feasibility Studies สำหรับโครงการที่ผ่านการพิจารณาจากขั้นตอนแรกที่ผ่านมาเห็นชอบจากรัฐบาลแล้ว

(9) โครงการสัมมนาและประชุม กรอ.ภูมิภาค (ภาคใต้) ความเป็นมา

รัฐบาลได้จัดทำแผนเศรษฐกิจฉบับที่ 1 ขึ้นตั้งแต่ปี 2504 โดยได้เริ่มพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเราอย่างจริงจัง ทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานและส่งเสริมให้ภาคเอกชนให้เร่งระดมทุนในกิจการสาขาต่าง ๆ และตลอดเวลาที่ผ่านมานี้ รัฐบาลได้เร่งลงทุนจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอีกเป็นอันมาก ซึ่งก็ได้รับการสนองตอบด้วยดีซึ่งจากภาคเอกชน การพัฒนาในช่วงการบุกเบิกเริ่มของภาคเอกชน ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งในช่วงแรกนั้นความขัดแย้งต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจยังมีอยู่ไม่สู้จะมากนัก ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนด้วยกันเอง ทุกอย่างดูจะดำเนินไปได้ดีมาก แต่ต่อมาเมื่อระบบการผลิต การค้า และการเงินได้พัฒนาไปมาก จากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค จากภายในประเทศไปสู่ต่างประเทศ จนมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าเดิม และทรัพยากรธรรมชาติก็เริ่มมีจำกัดลงทุกที จึงมีผลให้เกิดมีข้อขัดแย้งต่าง ๆ เกิดได้มากขึ้น การแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศนั้นเหลือ

กำลังที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะดำเนินการแต่ลำพังได้ ดังนั้น ทางรัฐบาลจึงได้ริเริ่มจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาภาคเอกชน” ขึ้น ซึ่งได้มีผลผลักดันให้เกิดการจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และทางด้านอุตสาหกรรมก็ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าได้ยิ่งขึ้นอีกเป็นอันมาก จนถึงกับได้มีการจัดตั้ง “การนิคมอุตสาหกรรม” ขึ้นด้วย และในช่วงนี้เอง ที่การบริหารงานเศรษฐกิจของภาครัฐบาล ได้มีการยอมรับบทบาทความสำคัญของสถาบันภาคเอกชนในการนี้เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก

ความพยายามจัดตั้งให้มีองค์กรความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน ในระดับนโยบายชั้นสูง ได้เกิดขึ้นหลายครั้งหลายหน แต่ผลงานที่ผ่านมายังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร จนกระทั่งเมื่อกลางปี 2524 นี้เอง รัฐบาลจึงได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ” ซึ่งมีชื่อเรียกย่อ ๆ ว่า กรอ. ขึ้น ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524 โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานกรรมการ ทางภาครัฐบาลประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายเศรษฐกิจที่สำคัญทุกฝ่ายเป็นกรรมการ ส่วนกรรมการทางภาคเอกชนนั้นประกอบด้วยผู้แทนจาก หอการค้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมไทย และสมาคมธนาคารไทย กรอ. จึงเป็นก้าวใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเราได้อย่างยิ่ง

ทิศทางของ กรอ.
แนวทางที่น่าจะเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับการเสริมสร้างบทบาทของภาครัฐบาลมีหลายประการดังนี้คือ

ก. เร่งขยายผลในด้านนโยบายลงสู่ภาคปฏิบัติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลกับเอกชนในภาคสนาม ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ในองค์การความรับผิดชอบของกรอ.เท่านั้น ทุกหน่วยราชการก็สามารถจะพัฒนาระบบงานภาคปฏิบัติ โดยการประสานกับสถาบันภาคเอกชนโดยตรงได้อย่างกว้างขวาง

ข. เร่งพัฒนาองค์กรภาคเอกชนให้เป็นสถาบันที่เป็นปึกแผ่นมั่นคงสามารถรองรับภารกิจจากภาครัฐบาลในบางเรื่องได้ เป็นต้นว่า การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในวิธปฏิบัติระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ และเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงงานที่ยังล่าสมัย และขาดประสิทธิภาพได้อย่างถูกต้อง

ค. ช่วยกันพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนให้กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาคโดยเร็ว ส่งเสริมให้เกิดผู้นำทางสถาบันธุรกิจ ในส่วนภูมิภาคให้มีเพิ่มมากขึ้นในครั้งแรก กรอ.จะต้องสนับสนุนให้เกิดรูปแบบขององค์กรความร่วมมือซึ่งอยู่ในโครงข่ายของ กรอ. ขึ้นก่อน

ง. จะต้องเร่งเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมได้รับจากความร่วมมือกันทั้งสองภาค ให้สาธารณชนเข้าใจได้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

กรอ.ภูมิภาค

การระดมความคิดจากภาคเอกชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้รับการยอมรับถึงขั้นตอนของความสำคัญไปแล้วในระดับนโยบาย ซึ่งเป็นเรื่องของนามธรรม กรอ.กำลังเร่งขยายการดำเนินงานลงสู่ภาคปฏิบัติหรือให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม โดยรวดเร็ว

24 รุสมิแล

และกว้างยิ่งขึ้น รวมทั้งการกระจายความสำเร็จที่ได้เกิดขึ้นในส่วนกลางแล้ว ออกไปสู่ส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ

รัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะเร่งกระจายความเจริญของประเทศออกไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท เนื่องจากประเทศไทยมีใช้กรุงทพฯ แต่เพียงแห่งเดียว ปัญหาเศรษฐกิจและการทำมาหากินนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับประเทศหรือส่วนกลาง และระดับภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น ในส่วนกลางนั้นได้มีขบวนการร่วมมือของภาครัฐบาลและเอกชนเกิดขึ้นแล้ว และกำลังมีบทบาทสำคัญในด้านเสนอแนะนโยบายแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติ สำหรับปัญหาของท้องถิ่นหรือระดับจังหวัดนั้นเป็นเรื่องที่ท้องถิ่นน่าจะแก้ไขตนเองได้ หากเรื่องใดที่อยู่นอกเหนืออำนาจของท้องถิ่นก็เป็นภาระหน้าที่ของ กรอ. จากส่วนกลางที่จะช่วยพัฒนาทางแก้ไขต่อไป ซึ่งขณะนี้ได้จัดตั้งสมมนา กรอ. ภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่แล้ว เมื่อวันที่ 2-4 ก.พ. 2526 และจะจัดตั้งสมมนา กรอ.ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือในโอกาสต่อไป

ระบบการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนในระดับภูมิภาคหรือ กรอ.จังหวัด จึงเป็นการนำแบบจำลองของส่วนกลางมาย่อส่วนลงให้เป็นรูปแบบในระดับจังหวัดให้ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทางมาตรการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจ และการทำมาหากินของท้องถิ่นหรือกล่าวอย่างสั้น ๆ ว่า เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของผู้ว่าราชการจังหวัดนั่นเอง และขบวนการ กรอ.นี้จะเป็นกลยุทธการพัฒนาแบบหนึ่งในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

สรุป แผนรับหรือแผนป้องกัน

แก้ไขปัญหาในภาคใต้ เป็นแผนที่ดีและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในภาคใต้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน มีหลายโครงการไม่สามารถใช้ได้ตลอดไป จึงเป็นในรูปแบบระยะสั้นที่เฉพาะกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีแผนระยะกลางและระยะยาวคือแผนรุก เพื่อให้อยู่ในวงจรของการพัฒนาตลอดไป แผนรุกที่กล่าวมาทั้งหมดกำลังเริ่มดำเนินการในปัจจุบันและจะต่อเนื่องไปในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และคาดว่า จะไม่มีปัญหาและอุปสรรค ยกเว้น โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) ซึ่งราคาที่ดินที่กำหนดไว้เดิมได้เชยิบราคาสูงขึ้นมาก การนิคมอุตสาหกรรมไม่สามารถสู้ราคาได้ หรือหากจะสู้ราคาก็จะต้องผลักภาระให้ผู้ลงทุน ซึ่งเหลือวิสัยที่จะรับได้ในภาวะของการแข่งขันเช่นทุกวันนี้ ปัญหาความล่าช้านี้จะทำให้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ไม่ประสานกัน และไม่ส่งเสริมการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคที่จะส่งเสริมการใช้ทรัพยากร และการว่าจ้างแรงงานจากท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นจุดบอดอันนี้ถือว่าเป็นปัญหาของท้องถิ่น และเอกชน ซึ่งจะต้องช่วยรัฐบาลแก้ไขปัญหากเศรษฐกิจร่วมกัน

บทความนี้เป็นส่วนที่ 3 ของเรื่องแนวนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม โดยส่วนรวม และภาคใต้ในช่วงครึ่งหลังแผนฯ 5 (2527-2529) - แผนฯ 8 (2530 - 2534) โดยบรรณาธิการ ได้รับอนุญาตจากผู้เขียนให้เผยแพร่ในวารสารรุสมิแล และผู้เขียนย้ำไว้ว่าบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่เอกสารทางวิชาการของผู้เขียนโดยตรง มิใช่เป็นความเห็นสำนึกงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ